

ABONAMENTUL
Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 .
Pe 1 lună . 2 .

Nr. de Duminică
pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.

Nr. de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA
Deák Ferenc-utca 20.

—
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscripte nu se îna-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Jandarmii.

Cunosc și cetitorii, din cele publicate de noi, crima celebră dela Dános, care de vre-o zece zile încoaci ține locul, sărac acum de senzații, al ziarelor, pasionând și enervând lumea cu amănuntele ei într'adevăr înfiorătoare.

Cunosc, tot din informațiile noastre și goana formală ce s'a pornit pentru a descoperi pe autorii crimei, care în definitiv compromite grav siguranța noastră publică, căci ne putem închipui cum stăm cu aceasta, când ziua 'n ameaza mare se pot săvârși crime atât de oribile, nu în cutare-va loc ascuns, ci în chiar mijlocul țării, ca să fie cazul mai caracteristic: pe teritoriul moșiei ministrului președinte.

Dupăcum aflăm acum, jandarmeria din opt comitate este concentrată în Dános (vor fi acum o vreme oarecare în pace brănele și panglicele tricolore românești) devoltând o activitate febrilă, un zel extraordinar pentru a descoperi pe făptuitori.

Rezultatul anchetei jandarmărești, este cunoscut. Pe fiecare zi avem câte zece făptuitori, cari a doua zi se desmint, pentru a fi înlocuiți cu alții. Și așa în fiecare zi, dela crimă încoaci, încât dacă ar fi să credem informațiilor din Dános, crima aceasta oribilă a fost săvârșită de vre-o cel puțin două sute de inși, adică de toți nenorociții țigani corturari cari, bănuți chiar dela început cu săvârșirea ei, au fost prinși cu ridicata, arestați și anchetați. Curios și ca-

racteristic deodată, ei toți au recunoscut crima și s'au mărturisit de făptuitorii ei.

Vă puteți acum din aceasta lesne închipui cam ce fel de anchetă, ce fel de act justițial se săvârșește în Dános, când se descopăr peste două sute de făptuitori, prin urmare un adevărat conzortiu capabil de a inscena nu un omor ci o revoluție, și ancheta mai continuă, drept semn că nu e încă complet numărul, mai sunt încă de descoperit.

Nu vă speriați însă. Rezultatul acesta s'a ajuns abea în zece zile, peste alte zece va fi dublu numărul, iar dacă vor concentra jandarmeria mai din câteva comitate va crește o adevărată legiune autorii crimei din Dános.

Ar fi într'adevăr de tot comic ceea-ce se petrece în numele justiției pe care o fac jandarmii în Dános, dacă un sentiment elementar de umanitarism n'ar veni să protesteze cu toată hotărârea împotriva procedurii într'adevăr barbar ce se urmează în Dános, pentru a erua pe criminali. S'a trimis o haită de sălbatici acolo, cari în numele legii săvârșesc cruzimi, demne într'adevăr de inquisiția spaniolă.

Cine nu-i cunoaște pe acești reprezentanți tipici ai ideii de stat maghiar, dislocați mai ales prin ținuturile naționaliste, pentru a reprezenta ideea și a o impune cu mijloacele teroarei?

Zelul lor adorabil de a smulge din coștele fetelor panglicele românești, de a călca casele oamenilor pașnici, de a pângări altarele bisericilor, întrând în ele cu pe-

nele de cocoș și cu sulți scoase și rupând culorile românești de pe sfintele odoare, — cine nu-l cunoaște! Ei bine, că de ce sunt capabili acești oameni, de o semicultură barbară, recrutați de obicei din elementele cele mai recalitrante ale societății, în serviciul politic, o dovedește mai clasic felul cum se dovedește a-și împlini misiunea în Dános, în serviciul justiției. Sunt îngrozitoare scenele pe cari le povestesc însuși ziarele ungurești despre brutalitatea ne mai pomenit de bestială a jandarmilor. Nenorociții țigani, s'au mărturisit toți de făptuitori ai crimei, numai pentru a scăpa de torturi. Este aceasta o procedură deamănă de justiția unui stat civilizată? Există un principiu de înaltă filozofie juridică, că mai bine să scape o sută de vinovați, decât să fie pedepsit unul nevinovat.

În Dános, jandarmii contelui Andrassy erigeați în judecători, au schimbat principiul, ei schingiuiesc și torturează pe cine pun mâna, nevinovați cu sutele, pentru a găsi pe doi-trei câți au putut fi făptuitorii din Dános.

Justiția ungurească se poate felicita de funcțiunea mădularelor ei!

Ca de încheiere am mai avea o observare. Ziarele ungurești vesteau că țiganii deținuți și bănuți cu crima din Dános sunt »țigani valahi«. Voiau poate cu aceasta să scuze atrocitățile jandarmilor, — în contra valahului fiind iertat orice, — ori numai pentru a arunca odiul crimei pe valahi, ori și pentru una și pentru alta, nu știm, adevărul e că ziarele ungurești au mințit și 'n privința

FOIȚA ORIGINALĂ A «TRIBUNEI».

Teatrul și cultura masselor.

I.

De Horia Petra-Petrescu.

În fiecare an se serbează cu mare pompă în întreaga Franța ocuparea Bastiliei. Ziua de 14 Iulie este o sărbătoare națională, la care participă toți, cu mic, cu mare. Unul din punctele cele mai atractive este teatrul. Statul s'a îngrijit ca toate teatrele subvenționate din vistieria țării să aranjeze reprezentații gratuite. Nu face excepție nici »Comedia franceză«, nici »Opera«, nici »Opéonul«, principalele teatre din Paris. Actorii cei mai de seamă, începând cu Mounet-Sully, cu Dna Bartet și cu frații Coquelin, își dau concursul la reprezentațiile matinale.

În anul acesta teatrele s'au întrecut, care mai care cu reprezentațiile. Nici când n'au fost atâtea. S'a jucat »Marion Delorme« de Hugo, »Werther« opera lui Gounod, »Fata doamnei Angôt« de Lecocq, »Bolnavul închipuit« de Molière, melo-drama »Cele două orfeline« și o sumedenie de alte piese, mai mult sau mai puțin importante.

Am cetit impresiile lui Adolph Brisson, pe cari le-a câștigat cu prilejul acesta la comedia franceză. Să vă reproduc vreocâteva din impresii.

La ora prânzului teatrul eră asaltat de-o mare de capete. Un șir nesfârșit se întindea cât vedeai cu ochii. Oamenii veniseră de cu vreme. Unii chiar dela 2 ore noaptea. Ai crede, că așteptarea aceasta continuă i-a plictisit pe iubitorii teatrului și că au început să protesteze. Nimic din toate astea.

Povesteau cu toții în modul cel mai cordial. Glumele zburau dintr'un colț într'altul. Unii mâncau flegmatici pâine și brânză — o familie: tata, mama și cei trei copii, își împărțeau conținutul unei cutiute de sardine, râzind și povestind cu glas tare. Fiecare avea câte un locșor unde abia se putea mișca. Să nu fi îndrăznit cineva să se furișeze înainte, că ar fi fost vai de pielea lui: L-ar fi snopit în ghionturi »delicate«. Unii au așternut pe jos câte un jurnal și s'au așezat pe el, ca să nu-și murdărească hainele — căci Comedia Franceză nu suferă haine murdare! — alții, mai prevăzători, și-au adus scaune portative sau mici taburete și s'au așezat comod la taifas. Unii ceteau câte un roman, femeile brodau. Erau bătrâni, mătușici cu ochilari, fetițe în haine de dumineci, cu haine nouă, cu părul frizat frumos, strălucind de pomadă. Muncitori de toate categoriile. Când s'au deschis porțile larg — au intrat cu toții în ordinea cea mai completă. Biletarii n'aveau multă bătaie de cap cu ei — fiecare se supunea ordinelor lor. Mergeau toți ca la moară: Cine a venit mai de vreme, macină mai de vreme. Cei dela 2 dimineața au primit, firește, locurile de lângă orchestră, apoi treptat-treptat, după dreptatea cea mai desăvârșită, până la ultima galerie.

S'a jucat »Marion Delorme« de Victor Hugo. Nici când n'a fost ascultată drama lui Hugo cu mai multă atențiune și cu mai multă inteligență. Publicul acesta nu era lipsit de inteligența recerută, ba se poate susține, că urmarea cu mai multă pricepere acțiunea. La fiecare scenă mai frumoasă sala raspundea prin aplauze. Era un contact direct între public și actori. Un contact

ideal. De câte-ori nu se revoltă actorii ori-cărui teatru mai de seamă, când nu văd nici un efect în rândurile stalurilor dintâi chiar când joacă cu verva ce mai mare?! Publicul cea se recrutează săriile, cu plată, e cuprins de un spleen idiot. A și arată satisfacția, a aplaudă, a te arată emoționat e o naivitate pentru dânsul.

Ei bine, publicul din 14 Iulie nu era așa. Fiecare cuvânt de spirit, fiecare scenă patetică își avea răsunet în inimile a sute și mii de spectatori. Și sublinierile, pe care le făcea publicul, nu erau bătășane, nu erau ridicole, dimpotrivă, arătau pricepere.

»Vă asigur, că studiarea unui astfel de auditoriu, că notarea conștiențioasă a emoțiilor, cari îl cuprind, constituie o lecție excelentă de artă dramatică. Instinctul lui infalibil deosebește elementele esențiale din piesă, lasă să cadă pe cele inutile și reține esențialul.«

Actorii s'au întrecut pe ei înșiși, au jucat cu o vervă ideală. Veți înțelege prea bine starea lor psihologică. Vedeam că au cui să-i vorbescă și pentru cine să-și dea osteneala unei mimici potrivite.

Mounet-Sully era un Ludovic al XIII plin de tristețe și maiestate, Albert Lambert și dna Bartet și Paul Mounet au fost chemați de mai bine de zece ori înaintea rampei. Într'un moment aplaudă sala și mai frenetic: căzuse la picioarele marelui artist dramatic un buchețel, asvârlit din galeria ultimă.

Artista l-a ridicat cu respectul cuvenit. Nu prețuiu aceste flori simple mai mult decât un coș mare, plin de orchidee?

»Publicul gândea: Iață artiștii mari, cei dintâi

aceasta. Fără a voi să ne apărăm faraonii noștri, constatăm numai adevărul că toți țiganii implicați în omorul acesta, sunt numai țigani unguri. Să și-i fie deci lor, pentru că mâne vor avea nevoie de dânsii, la întocmirea statistice. Este doar ungurească zicătoarea aceea: »că trebuie să-i iertăm și pe tâlhari, așa suntem de — mulți! La politică de imperialism trebuie oameni. Mai multă crutare deci cu cei din Dános.

Regimul teroarei și al denunțurilor.

Organul oficial al ministerului de justiție, »Igazság. Közlöny« publică un ordin-circular către judecători și procurori în chestia plângerilor ridicate împotriva preoților. Ori-ce denunț sau plângere particulară ridicată la judecătorii împotriva preoților români sau slovaci se va comunica conform acestui ordin imediat și direct ministrului de culte și instrucție publică. Acesta va lua măsurile necesare pentru a reglementa pe preoții trădători. Scopul ordonanței este de a »pune stavilă mișcării panslaviste și daco-românești printre preoții slovaci și români«. Aceasta înseamnă nimic mai mult decât sancționarea oficială a sistemului de denunțuri și terorizări a preoțimii noastre naționale.

Comitatul Gömör împotriva croaților. În Rimaszombat, adunarea municipală a comitatului Gömör a hotărât să-și exprime indignarea pentru lupta croaților și va adresa camerei rescript cerând ca *discursurile croațești să fie șterse din ziarul sedințelor.*

Hotărârea aceasta a produs cea mai mare impresie în tot — Rimaszombatul și jur.

»Prima biserică ungurească greco-ortodoxă«. Cu multă satisfacție publică »Bud. Hirl.« știrea că la Szentés s'a organizat prima parohie ortodoxă ungurească. Această parohie a stat până acuma sub jurisdicția diecezei românești a Aradului, dar întâmplându-se mai multe neregularități în administrarea averii ei, dieceza a trimis în aceea parohie un administrator încredințat

cu conducerea acestei afaceri. Guvernul unguresc a găsit însă în sfârșit prilejul atât de mult pândit pentru a pune bazele unei »biserici ortodoxe ungurești«.

Ministrul instrucției publice a orânduit o anchetă pentru a se stabili caracterul național al acestei biserici. El a dat vice-spanului Cicatricis ordinul de-a cerceta afacerea și de-a aduce o hotărâre? Acesta a hotărât natural în sensul intențiilor guvernului: biserica din Szentés, după el, este o biserică autocefală, ea nu-i nici românească, nici sârbească, ci este o biserică *independentă* de rit ortodox. Deoarece credincioșii însă sunt unguri (adecă maghiarizați) *biserica are caracter unguresc.* Limba liturgică și bisericească este, după aceeaș hotărâre, cea ungurească. Comisia administrativă a comitatului Csongrád a aprobat această hotărâre și astfel în curând se va organiza *prima biserică ortodoxă ungurească, deoarece guvernul a anulat încă de mai nainte hotărârea referitoare a episcopului de Arad.*

Este deci vorba de o flagrantă și incontestabilă violare a Statutului Organic și a constituției bisericii noastre. De când și pe ce bază ministrul anulează hotărârile bisericii noastre în afaceri interne bisericești? Cu chipul acesta el ar putea să anuleze orice hotărâre a ei și ar putea să ne răpească orice comună bisericească din diecezele românești.

După cum suntem informați biserica noastră ortodoxă nu poate să recunoască existența acestei ființe monstruoase: a unei biserici ortodoxe ungurești, ci în semn de protestare va revoca pe exmisul ei din această parohie.

Printul moștenitor în politica externă.

»Leipziger Tageblatt« și »Bud. Hirl.« aduc informații interesante asupra rolului printului moștenitor în politica externă. Franz Ferdinand ia o parte tot mai activă la diriguirea poliției noastre externe. Ultima întâlnire dela Desio și Racconigi încă s'a făcut în mare parte după stăruința lui. Tot la dorința lui, ministrul de externe italian Tittoni va întoarce luna viitoare vizita lui Aehrenthal.

Intâlnirea țarului cu împăratul Germaniei. Un comunicat oficial din Berlin afirmă știrea că țarul va avea în 3 sau 4 August la Danzig ori la Swinemünde o întâlnire cu împăratul Germaniei.

O catedră slovăcească în Statele-Unite. Senatul universitar din *Nebraska* (Statele-Unite) a hotărât înființarea unei catedre de limba slovăcească la aceea universitate. Nu este o rușine pentru Ungaria ca fiii ei să aibă mai multe drepturi într'un continent străin decât la ei acasă?

Din România.

Misiunea română la Constantinopol. »Agenția Română« primește din Constantinopol următoarea telegramă cu data de 13 Iulie:

Misiunea prezidată de generalul Averescu a sosit aci la prânz și a fost primită pe vapor de către dl Papiniu și de funcționarii legațiunii. Misiunea a fost salutată în numele sultanului de către introducătorul ambasadorilor și de trimișii marelui vizir, ministrul de externe. Membrii misiunii au descins la hotelul Pera Paiace ca oaspeți ai sultanului. Vice-măiestrul de ceremonii, Memduh bey a fost atașat misiunii. Mâne seară ea va fi primită pentru a remite sultanului însemnele și în urmă va lua parte la un prânz de gală.

Președintele Republicii franceze a conferit decorațiunea Legiunii de onoare mai multor colaboratori ai Expoziției jubiliare române.

Aceste distincțiuni vor fi remise încurând titularilor.

Comisariatul expoziției naționale din București a pus la dispoziția ministerului instrucțiunii obiectele de artă națională adunate din țară cu ocazia expoziției și păstrate până acum în palatul artelor, spre a fi încredințate muzeului etnografic dela șosea, de sub direcțiunea dlui Țigara-Samurcaș. Obiectele au fost alese chiar de dl Spiru Haret, ministrul instrucțiunii cu ocazia vizitei făcute la palatul artelor.

Procesul asasinării locot. Nițulescu De câteva zile s'a desbătut procesul soldaților acuzați pentru delict de insubordonanță pe vremea răzcoalelor. Pe vremea răzcoalelor țărănești, în ziua de 12 Martie, un pluton de soldați a fost trimis în comuna Stănești (Vlașca) pentru a potoli pe țărani. Plutonul fiind atacat de săteni, căpitanul Mareș a comandat foc, dar soldații în

din lume, iată cum își întrebuințează puterile pentru noi, plini de bunăvoință. Noi n'avem decât numai un mijloc de a le răspunde la atâta abnegație și generositate. Să le arătăm mulțumita noastră... Să aplaudăm...»

Când a fost să se cânte în locul »Marseilaise-ii« obișnuite, »Cântecul plecării«, cei de pe scenă l-au cântat cu tot focul. Publicul abia se putea reține să nu-i secundeze, dar — Comedia Franceză le părea prea sfântă, în urma trecutului ei glorios și a prezentului ei strălucit pentru glasurile lor.

Poate, că am reasumat prea mult din impresiile lui Brisson, dar cred că nu este prisos.

De câte ori mă aflu într'o sală de teatru, de câte ori îmi întorc, din când în când, privirile dela scena inundată în lumină, ca să privesc în semiobscurul din sală și de câte ori văd marea de capete, și simțesc privirile ațințite toate asupra scenei — de atâtea ori sunt străbătut și mai mult de importanța unei astfel de scene teatrale. Împăratul Germaniei a spus zilele trecute unui francez, că teatrul este continuarea universității în Germania. Ideia nu este de loc falsă și fericit este poporul, care poate spune așa ceva despre teatrul său.

Dacă este o putere, care să ațintească într'această timp atenția a mii de persoane, care să știe entuziasmă într'această timp și să știe cu-

prinde sub impresia a tot ce e frumos o mulțime de oameni — atunci teatrul este chemat în primul rând la așa ceva.

Ce i-a îndemnat pe muncitorii din Paris, pe bunica și nepoțica ei, cari locuiesc în cine știe ce manzardă afumată, pe băiatul de prăvălie să se scoale la 2 noaptea și să alerge și să se înșirue în rîndul de dinaintea teatrului? Ce i a îndemnat să cetească cu noaptea în cap drama lui Hugo, înaintea de a veni la reprezentație, de a discuta asupra ei, ca mai apoi să o priceapă cu atât mai bine, când vor vedea-o jucându-se? Ce s'a petrecut în sufletul lor, când au constatat cu satisfacție, că autorul lor favorit, la care gândesc numai ca la un idol, a scos la iveală tocmai partiile, la cari țineau ei mai mult — că părerea lor conglăsuiește cu aceea a idealului lor? Pentru ce au așteptat oasuri nenumerate, pentru ce s'au îmbulzit și au ostenit de atâtea stat în picioare? Pentru că li s'a proficuit în sânge și în oase dragostea față de manifestația asta spirituală a teatrului. Ei simt trebuința launtrică — un categoric imperativ ideal — de a-și lărgi cunoștințele de a vedea și a cunoaște ce este frumos și bun. Oamenii aceștia pricep, că viața omului n'are lipsă numai de mâncare și de beutură, de somn și de muncă mașinală, ci și de o înălțare sufletească, și de o hrană sufletească, care nu se poate răsplăti nici cu sute de cară pline de

pâne și carne, nici cu mii de cară de butelii cu vin.

Și instinctiv cercetează muzeele în zilele de Duminecă, se plimbă din sală în sală cu mâinile împreunate și admiră, instinctiv aleargă, când li se dă ocazie, la teatre, când nu sunt prețurile — atât de mari — prea mari pentru modesta lor pungă!

Și credeți, că nu se vor apuca cu mai multă râvnă de lucru a doua zi? Cusătoreasa din cartul al 4-lea va povesti în atelier prietinelor ei cum a jucat d-na Bartet, se va plimbă prin sala de cusut, trăind după ea toate măsorășele și le va arăta ținuta ei, elevul de liceu va visă în orele plicticoase pe băncile școlii de Ludovic al XIII în ținuta lui Mounet-Sully și îi vor mai răsună mult, mult timp în urechi cuvintele lui, o, și bunica, cu câtă vervă naivă, cu ce sclipiri de ochi, cu ce mimică mucalită nu-și va povesti în cercul cunoștințelor ei, bunicelor și fetelor din toate patru caturile casei unde locuiește, impresiile — și astfel cu timpul, după 20—30 de ani se va transplantă din familie în familie exclamația: »A! omul ăsta a văzut pe Mounet-Sully la 14 Iulie« frază identică cu ideia: o nul ăsta e un pământean fericit!

Pricepeți D-voastră toată vraja acestei exclamații? Dar mai cu seamă, pricepeți cât vrea să

Cine suferă?

De stomac, de constipație, de lipsă de poftă de mâncare?

Acela să facă experiență cu apa amară naturală **HORGONY** recomandată de mai multe sute de medici. Înainte de dejun dacă se ia o jumătate de pahar din apa amară **HORGONY** după una până în două ore își face efectul dorit, și revine pofta de mâncare și starea bună generală. — Apa naturală **HORGONY** nu are gust rău și nu provoacă nici un gust neplăcut. Se poate căpăta în toate prăvăliile cu ape minerale, în băcăni și farmacii. La târgulă să se ceară lămurit apa amară naturală **HORGONY**.

Proprietar: **Losér János, Budapest.**

mare parte originari din aceeași comună nu au tras. Sătenii furioși au ucis pe locotenentul Nițulescu, care a căzut jertfă datoriei sale și a rănit grav pe căpitanul Mareș. Acesta a fost de altfel *singurul*, din multe cazuri de insubordonanță militară trimbițate în lume de presa ovreiască. Sentința tribunalului adusă în ziua de Sâmbătă a fost următoarea:

După o deliberare de două ore, la 11 consiliul reîntră în sala de ședință și președintele dă cetire verdictului prin care se condamnă la muncă silnică pe vieață și degradare grupul celor 58, acuzați pentru subordonanță în prezența rebelilor armați.

Mai condamnă la 5 ani închisoare și degradare pentru lovirea superiorului în timpul și cu ocazia serviciului grupul celor 14 soldați.

Sentința este primită cu bravo! de publicul din sală.

Situația politică.

Voci de presă asupra conferinței naționale. — Campania lui Bánffy împotriva guvernului. — Evreii întrând în mișcarea croată. — Boicotarea industriei ungurești.

Voci de presă asupra conferinței naționale.

Vocile de presă asupra ideii unei conferințe naționale lansate *mai întâiu* de noi, se îndesesc tot mai mult. Supt titlul »Tribuna« cere conferință națională »Gazeta de Duminecă« scrie următoarele:

Intr'un articol de fond »Tribuna« dela 25 l. c. după ce arată cât este de neorientată și deprimată de nesiguranță înăbușitoare națiunea română și după ce mai arată că deputații, cari ar avea datorința să informeze națiunea, să i arate calea nădejdelor sale viitoare, să strângă poporul laolaltă și să-l organizeze, — ne spun că cerem prea multe dela ei; iar comitetul național, mai există numai cu numele și de mult a lăsat în grija deputaților soarta, — cere convocarea, cu urgență, a unei conferințe naționale.

Suntem de un gând cu frații dela »Tribuna«. Nimenea nu mai poate ști ce aduce apropiatul viitor. Una însă o știm: toate evenimentele politice ce au trecut peste noi, tot nepregătiți ne-au aflat și numai în ceasul al doisprăzecelea am început a fugi — fără cap — unul în coace altul în colo. Trebuie să fim deci odată în curat cu mersul afacerilor noastre politice, dacă voim ca să putem lucra cu ceva rezultat.

zică un teatru de acesta, cu ajutorul căruia să lățește dragostea pentru teatru astfel?

Ce fericiți am fi noi să avem chiar numai zece teatre de acestea, nu sutele și miile din Franța și din Germania!

Am făcut anul trecut o socoteală interesantă. Am luat cartea adreselor din Viena și am adunat numărul tuturor spectatorilor din teatrele din oraș. Erau Paștile. De paști se dau două reprezentații, la orele 3 și seara, la 8. Știți câți au putut cerceta teatrele într'o Duminecă de Paști? va să zică: patruzeci și patru de mii, patrusute patruzeci și patru de persoane! Și socoteala mea trebuie să fie corectă, deoarece nu găsești locșor gol în zilele acestea de sărbătoare în vre-un teatru. Și din anii trecuți s'a mai sporit numărul teatrelor cu ceva!

Ce am da noi să avem cel puțin un institut de cultură ca acesta?!

Și credeți, că publicul nostru n'ar fi altfel, nu s'ar entuziasma mai mult de ce este al nostru, dacă ar auzi de pe scena teatrului național opere neperitoare?

Și totuși — totuși, nu vedem nici un spor. Nu vorbesc de noi (la noi nu am fost în stare să facem până acuma nimica din cauza împrejurărilor) dar de România.

Lipsca 1907, 26 Iulie n.

Presa ungurească încă a luat act de inițiativa noastră. Astfel »Budapesti Hirlap« »Az Ujság« »Pesti Hirl.« etc. au comunicat publicului lor că între români se agită ideea unei conferințe naționale.

Campania lui Bánffy împotriva guvernului.

În timpul din urmă ziarul »Aradi Közlöny« din Arad a invitat pe Bánffy în mai multe rânduri să părăsească situația sa de opoziție pasivă, pornind o campanie pe față împotriva guvernului și adunând în jurul său pe toți cei nemulțumiți cu acesta. În numărul său mai recent, ziarul din Arad publică un articol ieșit din peana unui personaj din anturajul lui Bánffy inițiat în planurile și ideile acestuia.

Bánffy, zice articolul, știe bine că situația actuală nu mai poate stăru în vârtejul acesta. *Guvernul nu vrea să știe de sufragiul universal.* Tot astfel cu teritorul vamal independent și banca națională ungurească. Nici de reformele sociale și de progresivitatea dărilor ei nu mai vorbește. Situația față cu croații a fost înveninată cu desăvârșire *nici nu a făcut nimic în senzul unei colaborări pașnice cu naționalitățile ba prin politica lui nesocotită față de ele a stărnit și mai tare mânia lor.*

Apoi Bánffy (prin omul său) amenință pe guvern. Să apropie clipa când revolta legitimă ce clocotește în pieptul fiecărui om politic și în toată țara va izbucni. Trebuie să vie în sfârșit o politică a drepturilor mulțimilor oropsite. Nu mai trebuie cuvintele și lozincile deșerte ale politicii kossuthiste și deakiste. În clipa potrivită Bánffy va ieși din rezervă.

În același timp cu acest articol *Lengyel Zoltán* se declară pentru o acțiune condusă de Bánffy. »Se vede deja generalul, dacă ne încordăm, zărim și pe mai mulți ofițeri, dar lipsește armata care va fi comandată în această acțiune«, zice »P. Ll.« Liniștea verii se pare că va fi întrebuițată pentru a recruta în pripă această armată, încheie ziarul din capitală.

Ne vine să nu ne încredem în urechile noastre. Bánffy să critice politica guvernului față de naționalități ca prea aspră? Toate le credem, dar asta nu o credem lui »Aradi Közlöny«.

Boicotarea industriei ungurești.

Mișcarea de boicot crește valuri-valuri. Negustorii croați au hotărât acuma să nu mai între în relații comerciale decât cu acele firme străine cari îngrijesc corespondența lor cu Croația *în limba croată și cari vor întrebuița exclusiv numirile de localități croate.*

Evreii întrând în mișcarea națională croată.

Evreii din Croația încă se alătură la mișcarea croată. Comunitatea religioasă din Pozega a hotărât să se adreseze M. Sale cu rugarea să nu sancționeze legea despre pragmatica funcționarilor. Comunitatea din Pozega se va adresa și celorlalte comunități evreiești din Croația invitându-le să facă asemenea.

Semne bune de „dincolo“.

Secțiile literară și științifică ale »Asociației« ardelenene s'au adunat la Sibiu. Se știe că »Asociația« are unele rosturi, bune sau rele, care amintesc Academia noastră. Dacă acolo președintele e mai mare decât secretarul, iar la noi secretarul fiindcă e dl Sturdza, binefăcătorul Academiei și adevăratul ei creator, este mai tare decât președintele și decât toți membrii la un loc, dacă acolo certele se fac mai pe acoperite, mai »bisericește«, iar în Academia noastră mai lămurit,

mai »locilește«, — și »Asociația« creiază membri ordinari și corespondenți ai secțiilor lor — locuri puțin strălucitoare, dar destul de râvnite și ele, căci nu e culme, cât de mică, spre care să nu jinduiască o ambiție de om; — ea face »desbateri« ce se înseamnă în procese-verbale și împarte premii (mai bine decât Academia noastră, către premiile căreia tot mai mult se înaintează pe burtă și pe brânci). Așa s'a făcut și data aceasta. Premiații au fost d-nii Agârbiceanu și Zaharia Bârsan, care e desigur înzestrat cu talent literar. S'a luat și o hotărâre cu privire la revista populară »Țara Noastră« și la vechea publicație a societății, »Transilvania«. Pentru un motiv sau pentru altul, adunarea secțiilor »Asociației« n'a trecut nebagată în seamă. O clipă, ochii îndreptați de mult asupra luminoasei clădiri a parlamentului din Pesta, unde se fierbe piatră scumpă desigur, dar nu pentru noi, ochii aceia cari văd până în Croația și în toate colțurile statului ungar, s'au oprit și asupra modestului rost cultural din Sibiu. Semn bun.

Zilele acestea se adună la Arad comitetul celorlalte »Asociații«, pe care bănățenii au ținut s'o aibă deosebit. Mulți ani de zile au trecut de când societatea se putea crede moartă. Factorii hotărâtori din Arad n'aveau vreme sau gust, poate nici înțelegere pentru dânsa. Unii erau cufundați în administrație, alții aveau de lucru pela școli, câțiva, cei mai vioi, luptau în congregație, unde trebuie să zăugăm că au făcut și fac ispravă bună (congregațiile locale sunt terenul firesc al luptei politice pentru românii din Ungaria); cutare alții erau cu totul prinși de afaceri. Publicul românesc stătea, din partea lui, uimit înaintea marilor privilegiști din Pesta minunilor. Acum însă vedem că »Tribuna« — tot așa de exclusiv preocupată ca și »Lupta« de treburile politice, — cheltuiește un articol de fond pentru adunarea societății de cultură, cu totul uitată. Ba chiar cu acest prilej elementarul adevăr se impune, și capătă expresie în cuvinte pline de căință, că s'a aruncat în colțul Cenușotcăi fără dreptate cultura românească, ziua cea adevărată și frumoasă dela care putem aștepta tot binele și pe care nici-un dușman n'o poate răpi sau ucide.

Între altele, fiindcă ea are adăposturi oriunde locuiesc românii, și stăpânește chiar o cetate tare, încunjurată cu șanțurile neatârării, Regatul român. Casa ei pretutindeni unde locuiește neamul nostru și, ori de zboară cântând, ori de înaintea învâzând și sfătuind, ale ei sunt toate lăcășurile. S'a văzut bine pe vremea expoziției, căreia numai ea a putut să-i dea un rost, deși nu pentru dânsa se făcuse pregătirile. Ea n'are nimic iredent, revoluționar, tulburător, dar e, în chip încet, firesc, neoprit, măiastra celor mai mari prefaceri. De aceea ar trebui să ne fie dragă.

Și românii din Ungaria prea mult au uitat aceasta, supărându se chiar când li-se aducea aminte. Prea mult s'au închis în rosturile lor, prea încrezător s'au răzimat pe puterile lor, prea neglijent au tratat de un timp, în avântul activismului eroic, această Românie, dela care, cum îmi spunea unul mare printre tineri, »s'au încredințat că nu mai au nimic de așteptat«. Politicește și imediat, — de sigur că nu. Și nici nu trebuiau hrănite așteptări. Dar, din punctul de vedere cultural, tot ea rămâne vatra de unde pleacă lumina și căldura sufletelor. Și din viața sufletelor pornește viitorul unui popor.

Ni-a părut rău când ne-am văzut lăsați la o parte. Rău pentru noi, și rău pentru cultură, deci rău pentru toți. Ni-a fost și ne este jale să vedem ce puțin interes poartă românii de »dincolo« pentru criza straișnică în care ne zbatem (Croația pasionează mai mult zările de acolo, ba chiar Coreea.) Și când, întâmplător, vedem semne de schimbare, când, prin interesul dat culturii, ne simțim iarăși mai apropiați, ne pare bine și pentru noi și pentru neamul întreg.

...Al cărui tricolor e mai ales un tricolor cultural al Idealului. *N. Iorga.*

P. S. Dacă vre-o foaie de acolo va reproduce acest articol — sacrificiu pe care nu i-l cer, — îl vor ceti și românii din Ungaria, cari nu se interesează de loc de această publicație (de și a fost întemeiată în mare parte pentru ei); poate pentru că n'are dări de samă complete a ședințelor Parlamentului din Pesta. (»Neamul românesc«).

Crima dela Dános.

— Brutalitățile jandarmilor. —

Era un lucru aproape de neînțeles, cum fiecare bandă de țigani prinsă fasionă, că a fost implicată în oribila crimă dela Dános. Mai multe ziare maghiare, — cele cari nu depind dela guvern — mai cu seamă însă »Népszava« aduce soluția misterului. Iată în câteva cuvinte ce scrie »Népszava«:

»Brutalitățile jandarmilor nu au margini. Țiganii prinși sunt bătuți crunt, ei trebuie să meargă pe jos zeci de kilometri, flămânzi, legați în fiare, în arșița soarelui. Ca să-i silească să fasioneze jandarmii nu dau Țiganilor nici de mâncare, nici de băut. Cruzimea lor e animalică. Mai grozav e însă următorul fapt dovedit: Mai mulți țigani, cari nu voiau să fasioneze, au fost lăsați să flămânzească; când nu mai puteau de foame li-s'a dat pește sărat, heringi, pe cari sărmanii i-au mâncat în câteva clipe. Când ei, însătoși, au cerut apă, li-s'a refuzat. Apoi au fost luați la bătaie. Țiganii fasionază de frică, să nu fie maltratați.»

Iată deci soluțiunea misterului! Fiecare trupă de jandarmi are ambiția să fi prins ea pe făptuitori. Ca să-i facă pe țigani să mărturisească, fiecare jandarm îi maltratează în chipul cel mai neuman. Așa se explică faptul că sunt atâtea bande, dintre cari fiecare a mărturisit omorul.

Nu putem decât să întorcem cu scârbă fața dela oribilia criminali, dar pe de-altă parte ne exprimăm indignarea și disprețul pe cari le simțim față de *brutalii jandarmi*. Cu drept cuvânt putem zice: la urmărirea țiganilor jandarmii sunt în elementul lor, pot să schinuiască, să chinuiască pe țigani în chipul neomenos, amintit deja. Acum îi recunoaștem pe paznicii noștri ai ordinii, cari sfășie tricolorul din părul femeilor române... Astfel de jandarmi sunt o rușine pentru un stat, care pretinde a fi civilizată!

Criminalii în Budapesta.

Sâmbătă noaptea țiganii din banda *Lakatos*, prinsă la Hajduhadház, a sosit în Budapesta. Un public enorm a așteptat, deși ora eră înaintată, în gara de Vest sosirea făptuitorilor. Ei au fost internați în temnița procuraturii.

„Asociațiunea“ la Sân-Miclăuș.

Primim următoarea declarație:

Onorată Redacțiune,

Dupăce convocarea adunării cercuale a despărțământului Sânmiclăușul-mare v'a dat anză să vă ocupați în primul articol al nrului 155 al »Tribunei« cu afacerile »Asociațiunii« sub titlul »Asociațiunea la sate« vă rog să-mi dați voe a face unele reflexiuni:

Nu doresc a mă ocupa cu problemele mari ale »Asociațiunii« atinse în acest articol, ci mă restrâng numai la unele observări din el, unele asupra despărțământului în general, iar altele direct la acest despărțământ, al cărui director nu bucuros sunt.

Imi pare curios, că se face critica programelor, și respective a ordinilor de zi a despărțământelor — cari, cum bine s'a observat, sunt mai toate identice, și-mi pare curios mai vârtos de aceea, căci acele ordine de zi de regulă corăspund dispozițiilor §-ului 42 al statutelor, iar în cadrul unui program astfel alcătuit se poate o-

cupa adunarea cercuală cu toate problemele »Asociațiunii« precisate în §-ul 37 al statutelor, deși adevărat este, că aceasta numai foarte rar se întâmplă; și recunosc — nu s'a prea întâmplat nici la despărțământul Sânmiclăușului-mare, care împrejurare a și îndemnat comitetul nostru cercual a se adresa către inteligența de pe teritoriul acestui despărțământ cu apelul alăturat.

Zic deci încă odată, deși sunt adevărate celece susțineți în articolul menționat, totuși adevărul acestora nu din programele adunării se poate constata; ci se constată din lucrările, ce împlinesc adunările cercuale în cadrul programelor lor!

Căci să mă iertați, dar dacă un punct al programului este: Raportul comitetului, atunci în cadrul acestui punct adunarea cercuală se poate ocupa — și poate că se și ocupă de problemele §-ului 37 al statutelor, pentru că în cadrul acestui raport comitetul cercual pe baza §-ului 45 din pag. 7. face propuneri privitoare la înaintarea scopului »Asociațiunii«.

Se zice în acel articol încă: »Din cele zece puncte ale programei nu mai puține de nouă sunt destinate pur administrative«. Apoi cred că această afirmație este o rătăcire! sau chiar o judecată superficială! Căci încă odată să iertați, dacă susțin că a face, în sensul punct. 6 al §-ului 45 proiect de buget, nu e o lucrare pură și simplă administrativă, ci este o lucrare meritorie, o lucrare de îndeplinire a chemării despărțământelor. (Vezi §-ii 37, 40). Aici dispun despărțământele asupra sumelor de bani, ce le stau la dispoziție spre scopurile indicate în §-ul 37.

Cred mai departe, că punctul prim al tuturor programelor, o vorbire de deschidere a prezidentului, încă nu-l va privi nime de un simplu și pur lucru administrativ, căci dacă o disertație (unicul punct, pe care articolul menționat îl recunoaște a fi meritoric) poate cuprinde — să zicem — învățături folositoare pentru popor, — atunci și o vorbire de deschidere încă poate fi cât de instructivă! Sau nu!

Apoi mai este un punct: al propunerilor. Aici încă este un teren cât de vast pentru punerea în lucrare a tuturor pașilor necesari întru promovarea scopurilor Asociațiunii, numai oameni harnici să fie!

Avem astfel pe lângă un punct: »Eventuale disertațiuni« recunoscut în menționatul articol ca meritoric, încă patru puncte, cari nu pot fi, și nu e permis să fie privite ca pur administrative, ci de foarte esențiale.

Acum ceva și pro domo! Am fost foarte surprins de acel pasagiu al articolului, care sună astfel:

»Un singur punct glăsuște cu rigiditate severă, cu sprâncenele încruntate pare-că: »Disertațiuni eventuale înșinate la președinte cu 24 ore înainte.« Iți vine să crezi că e vorba... de a-i descuraja ca dela un lucru de prisos, netrebnic și nesperios«.

Este asta »un lucru de prisos și... nesperios« a spune aceste în cadrul unui articol de fond cu pretenții de a fi luat în serios. Cu atât mai netrebnic lucru e, ca punând pondul pe cuvântul: »eventuale«, a zice: »Va să zică dacă va da Dumnezeu să fie vre-una, iar de nu, tot nu-i nimica«. Eu la aceasta numai atâta zic: Bine, înțelegă scriitorul articolului punctul cu pricina din programă, cum îi place — de explicații dânsul văd că nu are lipsă; eu îl rog numai să-mi spună: Crede dânsui, că: »domnul Nestor Oprean, unul dintre fruntașii Banatului etc.« și »dl Lipovan... unul dintre cei mai buni conducători de coruri țărănești etc.« au avut și au acelaș cuget, care l-a descoperit dânsul în citatul de sus? Și să-mi spună, când a fost sincer, la pag. 1 sau la pag. 4 »Tribuna« Nr. 155?

Eu îi fac o propunere în loc de explicații: Ceară votul tuturor, celor ce au cetit programa înainte de articolul cu pricina și dacă se vor afla 10 persoane, cari vor declara pe cuvântul lor de onoare, că tot așa au înțeles, ca scriitorul articolului, atunci eu pun la dispoziția On. redacțiunii dela »Tribuna« 200 cor. fără numirea scopului. Deducțiile trebuiau continuate cel puțin cu o adresă directă a celor chemați, ca să înțelegă bine, bine, că »disertațiile sunt perhorecate!»

Las' că nici celelalte idei dezvoltate nu sunt chemate nici apte a promova interesele »Asociațiunii«, căci probleme așa de mari ca cele ale

»Asociațiunii« numai cu sprijinul și moral și material al unui întreg popor se pot rezolvă, iar un despărțământ fără membri nici o activitate salutară nu poate dezvoltă: toți ce o angajați o știu.

Și că despărțământele nu pot arăta progrese, e în mare parte cauza și aceea, că pretutindenea se află oameni, cari datorințe față de »Asociațiune« nu cunosc, dar pretenziuni formează.

Dr. Nestor Oprean.

Publicăm această declarație, cu toată lungimea ei, pentru a evita orice umbră de parțialitate și orice aparență de gând rău.

Intr'adevăr, ne mirăm cum a putut fi neînțeles sau greșit înțeles articolul nostru, când noi în acelaș număr, și pentru a preîntâmpina orice discuție, am observat în alt loc textual că, *nu am avut de gând să criticăm persoanele cari conduc această secție (Sân-Miclăușul), ci sistemul întreg, direcția generală.*

Pentru aceea orice lămurire din parte-ne, în fond, ar fi de prisos.

Pentru deplina clarificare răspundem însă celor două observații ce ni-se fac.

După cea dintâie din ele nu unul ci patru din cele zece puncte ale convocării ar fi meritorii. Nu suntem de acord. Bugetul anului viitor și propunerile (cari de altcum sunt numai eventuale!) nu pot fi scopul Asociațiunii, ci numai mijloacele aceluș scop. Cuvântul de deschidere, în cazul de față, nu ne îndoim, va fi o cuvântare frumoasă și folositoare, cum făgăduște declarația de mai sus. Dar cine garantează că el este și în alte locuri așa? Oare nu va fi el în multe locuri o simplă formalitate de care președintele să degajează în câteva cuvinte?

Și dacă ar fi chiar patru din zece puncte meritorii, oare nu sunt ele numai o parte a programei *oficioase*, stabilite ca un minimum de către statute, cum recuoaste însuș dl Opreanu? Și noi am fi dorit să vedem partea neoficială, mai importantă, simburile culturale al adunării, care nu poate fi prevăzută în nici un statut?

A două observație se face cuvintelor *noastre* »ți vine să crezi că e vorba nu de a încuraja ci de a descuraja pe cei cu disertații etc.«

Regretăm că trebuie să repetăm că-i așa. Punctul disertațiilor, pierdut într'un morman de puncte administrative își face aproape impresia unui lucru »perhorecat«. Și apoi, nu-i adevărat, ceea ce am spus în acel articol, că disertațiile sunt un punct *eventual*, va să zică tocmai partea esențială a adunării este atârnată de întâmplare?

Dar este adevărat, că programul în felul acesta nu poate fi pus în vina conducătorilor acelei secțiuni, ci este un formular-tip stabilit prin statute.

Cât pentru critica ce se face articolului nostru din chestiune nu reflectăm, căci nu noi, ci publicul este chemat să se rostească asupra noastră. Întrebăm cel mult un singur lucru: cari sunt »ideile apte de a promova interesele Asociațiunii«, dacă nu »popularizarea culturii și simțirii românești la sate prin conferințe pentru popor, concerte populare, reprezentații teatrale, biblioteci, reviste etc.«, propuse de noi în acel articol și aflate neaptea de dl Opreanu?

În sfârșit constatăm cu satisfacție, că în cele mai multe puncte dl Opreanu ne dă dreptate. Lipsa de activitate a Asociației în multe locuri se reduce la lipsa unei clase sociale de cărturari mai număroși. De acelaș lucru se plânge și dl Opreanu.

Apelul ce ni-se trimite alăturat la declarație încă ne dă dreptate. Și aici este punctul esențial al discuției. Noi nu am criticat persoanele nici vre-o simplă convocare ci lipsa de activitate a multor secțiuni. »Cu durere trebuie să constatăm că deja dela înființare (secțiunea) *tot stagnează, de progres nici o urmă.* Foc de paie a fost care s'a stins cu totul!« Acestea sunt cuvintele apelului iscălit de însuși dl Opreanu.

Pe viitor însă constatăm cu bucurie că secțiunea făgăduiește mai mult. Dovadă invitarea la serata muzicală-literară pe care o publicăm și care se va ținea cu prilejul adunării generale. Li urăm succes și secțiunii »Sân-Miclăuș« mai multă vieță ca până acuma!

Mișcarea culturală.

Serbările din Băsești.

În preajma serbărilor înălțătoare din Băsești, veneratul prezident al partidului național, badea George al nostru a trimis fruntașilor din cerc următoarea circulară :

Dorind ca adunarea generală a despărțământului sălagian-chiorean al »Asociațiunii p. l. r. ș. c. p. r.« și cea a »Reuniunii femeilor române sălăgene« să corespundă anume menirii sale, să se facă adecă pentru *poporul român* și dorind ca iubii mei frați români din parohia M. O. D-tale să fie reprezentați cu acel prilej aici în frunte cu preotul, ești rugat, ca în 4 August n. a. c. dimineața să te înfățișezi aici cu frați, anume aleși în o înțelegere prealabilă, aducând lista celor aleși, ca să se poată face îngrijirile de lipsă spre a fi provăzuți din partea subscrișului cu de ale mâncării, aducând fiecare pentru vinul primit și câte o sticlă de 1/2 litru.

Aranjându-se din partea Reuniunii femeilor rom. săl. și o expoziție de copii, tot asemenea ești rugat, ca să îndemni, respective să alegeți 4—5 mame, cari au copiii lor frumoși și bine îngrijiți de 1—4 ani în ziua numită dimineața la 7—8 ore să se înfățișeze aici putând conta eventual și premiare, cari vor fi judecate că-și îngrijesc bine copiii.

Băsești, la 16 Iulie 1907.

Cu dragoste frățescă
George Pop de Băsești m. p.

Z. Bârsan în Sângeorgiul românesc.

Di Zaharie Bârsan, reluând firul turneului artistic al dsale, pe care dușmanii cul-turei noastre voiau să-l împiedece, va da două reprezentații în Sângeorgiul românesc, Sâmbătă și Duminecă în 3 și 4 August n. Toată lumea românească din Sângeorgiu și jur îl așteaptă cu drag pe acest apostol al artei românești, atât de iubit de toată su-flarea românească.

Asociațiunea din Cluj.

Aflăm că secțiunea Clujului a Asociațiune nu-și va ține anul acesta adunarea generală. Aceasta este holărîrea dlui dr. Amos Frâncu. Dorim se aflăm dacă-i adevărat și dacă da, pen-truce?

Din Sătmar

primim convocarea reuniunii învățătorilor gr.-cat. din arhidiaconatul părților sătmărene aparținătoare diecezei. Reuniunea își va sărba cu prilejul acesta adunarea ei generală iubilară de 25 de ani. Adunarea generală se va ține la granițele extreme ale românismului, la Carăii-mari.

O frumoasă serbare a corurilor din Bănat

va avea loc Duminecă în 11 August la Oravița. Reuniunea de cetire și cântări din Oravița-română își va ține serbările ei de sfințirea steagului și-a avut nimerita ideie de-a cere concursul mai multor reuniuni de prin prejur. Astfel la Oravița va fi o înălțătoare sărbare a cântecului și a mu-zicei românești. Unsprezece coruri vor lua parte și anume, din Lugoj, Deliblat, Petrovoselo, Sasca, Mărcina, Iertof, Ticvaniul mare, Oravița română, Broșteni, Răcășdia și Ciclova montană.

În preseara concertului va avea loc o conve-nire socială a oaspeților. A doua zi actul sfințirii se va îndeplini. Seara la 7 ore va fi un frumos concert festiv cu concursul tuturor reuniunilor. Programul se compune exclusiv din bucăți ro-mânești. La sfârșit ca o apoteoză corurile reunite sub conducerea maestrului nostru I. Vidu vor executa »Marșul steagului« de Gh. Muzicescu.

Se pare că serbarea aceasta va fi în miniatură cea dintâie repeliție a marelui congres de coruri dela expoziția din București din anul trecut. Ele devin tot mai mult un puternic mijloc de-a în-chega solidaritatea în rândurile noastre.

Convocare.

Membrii despărțământului Becicherecul-Mare al »Asociațiunii« prin aceasta sunt convocați la adunarea cercuală, ce se va ține la 11 August,

sf. n. 1907 la orele 3 p. m. în Sărcia-Română, localul școlii gr. or. române, cu următoarea

ordine de zi :

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul comitetului.
3. Abzicerea comitetului vechiu și alegerea co-mitetului nou pe 3 ani.
4. Alegerea comisiunii pentru acvirarea mem-brilor noi și incasarea taxelor.
5. Disertațiune.
6. Propuneri și interpelări.
7. Incheierea adunării.

Becicherecul-mare, la 23 Iulie 1907.

Dr. Pavel Obădeanu
notar,

Vichentie Petroviciu
președinte.

Din Bihor.

Din Bihor, bravul economj Teodor Elleneș ne scrie că la Oradea-mare a fost desbaterea pro-cesului pentru învățătorul Ioan Vereș. Acesta a fost învinuit că ar împrăștia cărți antipatriotice pe la școlarii săi și pentru aceasta a fost dat judecării împreună cu școlarul Ioan Elleneș. Voi-nicosul inspector școlar Vasady Lajos, setos de slava patriotismului a pățit-o însă. La desbaterea procesului el nu a știut să-și motiveze acuza de-cât cu vorbe goale și fraze patriotice și a dat niște răspunsuri atât de copilăroase și neserioase încât toată lumea a râs de el. Până și jude-cătorul și-a bătut joc de răspunsurile lui nătange și neaflând nici o vină asupra învățătorului a fost nevoit să-l achite.

Cu privire la alegerea dela Beiuș, economul Elleneș ne scrie că toți românii din toate cercu-rile Bihorului stau cu ochii ațintiți asupra româ-nilor din Beiuș »ca să spălăm rușinea ce ne-a mâncat la alegerile trecute pe toți bihoreni«. D-zeu să vă ajute!

Din străinătate.

Rusia.

Țarul în Germania. Se asigură că țarul va pleca cu vaporul lui în apele ger-mane. Yacht-ul, în care va călători, e vizi-tat amănunțit, ca nu cumva să ascundă un pericol pentru țar. Ofițerii au primit ordi-nul să țină vaporul gata de plecare pe în-ceputul lui August. Intrevederea cu împă-ratul Wilhelm va avea probabil loc în 4 August.

Conjurație. Ziarele scriu, că în contra ministrului de războiu rusesc Rödiger s'a făcut o conspirație. Mai mulți conspiratori au fost arestați.

Austria și Italia.

Demonstrații italiene în Zara. Se pare, că întrevederea politică dela Desio între Aehrenthal și Tittoni va fi începutul unor relații mai amicale între Italia și Austria. Acum însă italienii, cari trebuie să mărturisim — tind, cu toate desmințirile, spre irenditism, fac demonstrații contra Austriei. Astfel se anunță din Zara, capi-tala Dalmației, că o ceată de italieni a de-monstrat alaltăieri seara înaintea palatului guvernatorului contra Austriei și pentru Italia. Ei strigau: »Trăiască Italia! Trăiască Victor Emanuel! Jos Austria!«

Serbia.

Ziarul sârbesc »Sastaza« afirmă că regele Ita-liei s'a înțeles cu Austro-Ungaria, ca în cazul când o catastrofă dinastică s'ar întâmpla în Bel-grad, familia Petrovici din Muntenegru să se urce pe tronul Serbiei.

Atentat contra regelui Petru. Situa-ția regelui Petru al Sârbiei e grea de tot. Se pare că are în țară mulți dușmani, cari

nu șovăiesc nici a atenta la vieța lui. Acum vine din Belgrad știrea, că în con-tra lui s'a comis un atentat, când mergea din Belgrad, cu trenul, în vilegiatură. Aten-tatorii au schimbat macazul trenul regal era cât pe aci să se ciocnească de alte va-goane, cari erau pe linia aceea. Noroc că s'a observat la timp atentatul. Persona-lului dela tren are regele a-i mulțumi vieța.

Revista ziarelor.

Muncă revoluționară.

»Népszava« aduce un senzațional articol de fond cu titlul acesta. Nu putem aștepta, zice, realizarea votului universal dela coroană. Trebuie să lucrăm din puterea noastră proprie. Mulți din tovarășii noștri sunt nemulțumiți spunând că par-tidul nostru nu lucră în de-ajuns pentru sufra-giul universal (Dar încă noi? N. R. Tr.) Ei afirmă că mișcarea partidului nu a avut *puterea revo-luționară* necesară pentru surparea parlamen-tului de clase.

Dar ei să fie cont de dezvoltarea partidului. În timp de un an și jumătate partidul a câștigat prin syndicate *mai mult de 80.000 de membri* (și noi? — Tr.) Oare aceasta nu dovedește pu-terea revoluționară a partidului nostru pe un timp de cele mai grele persecuții din partea gu-vernului.

De doi ani de zile suntem încleștați în luptă cumplită cu patronii instigatorii. În 51 de orașe avem azi boicoturi, greve și lok-out-uri. Oare luptele acestea nu sunt de însemnătate revolu-ționară?

La toamnă pregătim *atacul deciziv*. Să conti-nuăm până atunci munca noastră de organizare. Numărul membrilor a sporit cu *zecimi de mii* și abonații ziarului nostru cu *mai multe mii*. La *foamnă* manifestațiile partidului vor lua un caracter revoluționar!

NOUȚĂȚI.

ARAD, 29 Iulie n. 1907.

— **Intâlnirea monarhilor.** La intâlnirea țarului cu împăratul Wilhelm II al Germaniei din 5 August, care va avea loc în Danzig, țarul va fi însoțit de ministrul de externe rus Isvolski, iar împăratul Wilhelm de principele Bülow, cancelarul imperiului german.

— **Hirotonire.** P. S. Sa episcopul Caranse-beșului Nic. Popea a sfințit de ieromonach pe C. Sa ierodiarconul Macarie Gușcă, de presbiteri pe teologii abs. Petru Olde, George Olde și G. Șdic.

— **Sfințire de biserică.** Sfințirea bisericii din »Valea dela Izvor« în hotarul comunei Va-siova (Bănat) va avea loc Joi, în 19 Iulie st. v. fiind trimisul episcopiei Prea C. Sa dl Filaret Musta.

— **Din Fiume** primim dela corespon-dentul nostru următoarele : Sâmbătă (27 c.) la ora 1 și jum. d. a, a plecat de aici va-porul »Carpathia« cu 1900 emigranți spre America dintre cari 1700 sunt pe clasa a III-a. — În 29 c. (Luni) va sosi în Fiume escadra austro-ungară, care e compusă din șapte vapoare mari de războiu și 18 torpi-loare. Va sta în port vre-o patru zile. — Se vorbește că în luna viitoare va sosi aici și escadra japoneză de războiu.

— **Băile din Sângeorz.** La băile din Sân-georz sunt mulți oaspeți români. Fiind inteli-gență așa multă și dorind oaspeții a ascultă artă română, dșoara Valeria Papp s'a învoit să în 2 August, la sf. Iie un concert.

— **Bucuria familiară a regelui Italiei.** Regele Italiei Victor Emanuel III duce o vieță fericită. El are deja trei copii: Iolanda și Ma-falda, două fetițe de toată frumsețea, și moșteni-torul de tron Umberto. Acest din urmă va fi în

Septemvie de trei ani. Acum se anunță din Roma, că încurând regele Italiei va avea încă un copil, al patrulea.

— **Morris Rosenfeld**, poetul american-jargon, jidan, a murit în cea mai mare mizerie în New-York.

— **Iarăși ciocnire de vapor.** Nu sunt decât câteva zile de când »Columbia« s'a cufundat ciocnindu-se de un alt vapor. Atunci au pierit în valurile mării peste 60 oameni. — Acum se anunță, că alaltăieri noaptea s'au ciocnit în apropiere de Peache Head contratorpiloarele »Vareney« și »Rottler«, cari ambele au suferit mari stricăciuni. Oameni nu au căzut jertfă ciocnirii de vapor.

— **Congresul »Esperanto«.** Congresul aderenților limbei artificiale »Esperanto«, despre care se scrisese mult la timpul său, se va ține în 10—17 August în Cambridge (Anglia). Acesta e al II-lea congres de felul acesta. Și Ungaria va fi reprezentată.

— **In atenția tinerilor români.** Dl paroh Alexandru Drimba ne anunță, că în comuna Fechetău (Fekete-tó), com. Bihor e un post de notar vacant. Alegerea se va face în 7 August n. Cercul notarial fiind curat românesc și alegătorii voind să aibă un notar român, rugăm tinerii români să nu scape acest bun prilej, de a concura. Notariatul e unul din cele mai de frunte cerc. Recursurile sunt a se trimite la pretura din Aleșd (Élesd) comitatul Bihorului.

— **In Viena sunt lupte atletice de dame** într-o localitate de pe Prater. Se zice că aceste lupte între membre ale sexului frumos, cari apar în tricou pe scenă și se luptă după toate regulile, sunt un spectacol frumos..

— **Vapor distrus.** Vaporul »Poutenard« de pe Kayga din »Statele-Unite ale Americii« a fost cuprins de flăcări și distrus. 9 pasageri s'au înecat, mai mulți au fost răniți.

— **Nenorocire mare de tren.** Nenorocirile de tren, de automobil sunt în timpul din urmă la ordinea zilei. Acum iar se anunță o groaznică ciocnire de trenuri, în Anglia, la Montgomery.

— **Cel mai mare vapor de război.** În Portsmouth (Anglia) s'a lansat pe apă cel mai uriaș bastiment de război, cu numele »Belleophon«. El are o capacitate de 18.600 tonne, o lungime de 164 metri și lățime de 27 metri. Mașinile colosale din interiorul vaporului desvoaltă o forță uriașă de 23.000 cai. Bastimentul face pe o oră un drum de 20 mile engleze.

— **La cursul notarial din Becicherecul-mare** în acest an dintre 49 candidați au depus examenul cu succes foarte bun și românii următori: Nicolae Albani, Alexandru Gabor, (Sâmbăta, cottul Făgăraș); Iuliu Dragonescu, (Zolt, cottul Caraș-Severin); Zaharie Epure, (Rucăr, cottul Făgăraș) și Atanasie Gavrilăscu, (Sistaroveț, cottul Timișului).

— **Convocare.** Reuniunea învățătorilor gr. cat. din arhidiaconatul părților sătmărene aparținătoare diecezei aradane își va ține adunarea gen. jubilară de 25 ani la 8 August st. n. a. c. la 9 ore a. m. în Carăii-Mari, la care invită cu toată onoarea membrii reuniunii. Programa: 1. Dimineața la 8 ore sf. Liturgie, la care membrii, se vor prezenta în corp. 2. Deschiderea ședinței la 9 ore a. m. 3. Citirea raportului de pe anul trecut dat de comitet. 4. Disertațiunea jubilară festivă. 5. Se va alege: a) comisiunea candidatoare; b) comisiunea pentru înscrierea membrilor noi; c) comisiunea pentru primirea taxelor și ofertelor; d) comisiunea pentru scontrarea. casei; e) comisiunea pentru criticarea propunerilor de probă; f) comisiunea pentru decernarea propunerilor diverse. 6. Cassarul va ceti registrul reștanțierilor, referitor la aceștia va decide adunarea generală. 7. Impărțirea stipendiilor de 20 cor. 8. Defigerea locului și al timpului pentru adunarea gen. proximă. 9. Raportul comisiunii, alegerea oficialilor pe 3 ani și împărțirea diplomelor de membrii noi. 10. Cetirea disertațiilor aprobate prin comisiunea respectivă. 11. Propuneri diverse, referitor la

înaintarea scopului Reuniunii. 12. Inchiderea ședinței prin prezident.

Dat în Carăii-Mari, la 30 Iunie st. n. 1907. *Coriolan Ardelean*, prezident-arhidiacon. *George Ardelean*, notar II.

— **Teatru electric.** Pe strada Boczkó, peste drum de »Boul roșu« a sosit teatrul electric alui *Winkler*. Acest teatru e un cinematograf american, renovat. În tot locul a avut cel mai mare succes, la Paris în anul 1900 a fost distins cu Grand Prix. Producțiunile se fac după cel mai nou metod. În Ungaria aici se poate vedea pentru prima oară.

Tablouri liniștite, asupra ochilor au un efect plăcut.

Curentul electric e condus de mașinaria proprie cu aburi care are o putere de 20 de cai.

Reprezentății zilnice, cu cel mai mic preț de familie.

Afară de chipurile acestea din program se vor arăta și alte chipuri, cari asemenea sunt foarte reușite. — Atragem atenția publicului la acest Cinematograf excelent.

Programa în 30 31 Iulie, Marți și Mercuri 1. Un atac de hoți contra unei căruțe de poștă. 2. O față de țărân apucată pe calea stricăciunii. 3. Trecerea peste un râu a oastei franceze. 4. Trubadurul înamorat. 5. Săptămâni de miere. 6. Gâsca de anul nou. 7. O călătorie imposibilă. 8. Doi oameni beți pe un pod. 9. Maria Antonaetta.

Cu toată căldura cea mare teatrul nostru e răcoros și plăcut.

Deși acuma sunt căldurile mari teatrul nostru totuși este răcoros și plăcut.

Tablouri curate fără oscilare. — Cele mai noi fotografii ale Europei.

Mașini și filme totdeauna în mare asortiment se află de vânzare la proprietarul.

Solicitați cu părtinire on. public cu distinsă stimă *Winkler Lambert*, proprietar.

— **Kerpel Izsó** din Arad librar cu bun renume, recomandă magazinul său abundat asortat cu cărți și stocuri de hârtie, hârtii pentru cancelarie, cele mai nouă bucăți musicale, cărți pentru oficiu, asortiment de opuriile scriitorilor. Telefon nrul 355.

— **Săpun de viorea de Parma.** Sub această numire de câțiva ani e în circulație un nou săpun folositor. Cine nu iubește mirosul de vioare? Și dacă știm, că acest săpun plăcut face fața fină, dacă știm, că în astfel de calitate și pe lângă așa preț în stăinătate nu putem căpăta atare săpun, atunci putem aștepta, ca publicul mare să nu întrebuizeze acest săpun, numai ca să-i findă mâna de ajutor pregătorului, ci în interesul său propriu. O bucată 80 fil., 3 bucăți 2 coroane 20 fil. Pregătește Szabó Béla fabricant de săpun de toaletă, Miskolcz. Se poate căpăta în Arad în drugheria lui Vojtek și Weisz, Lugoj în farmacia lui Fischer János, Timișoara în prăvălia lui Wisemayr Ferencz.

— **Fața fragedă și mâna albă** este de cea mai mare importanță pentru frumsețea femeilor. Astăzi fiecare damă folosește numai cremă Marta și săpun Marta, fiindcă numai aceste s'au adevărit ca adevărat bune în contra pișturilor, petelor de ficat, coșuri, miteseri, roșeața mânilor. Dă feții și mânilor frăgezime și culoare albă ca zăpada. Prețul unui borcan cremă Marta costă 1 cor. o bucată săpun 70 fil. Se poate comandă la singurul preparator: Tórnay Imre și Wachsmann Jenő, droguerie și parfumerie în Szabadka.

— **Medicină sigură contra ofitei.** Durere, boala aceasta tot seceră încă multe mii de vieți; humanismul idică palate, medicul face medicină, dar toate nu sunt sigure. Multele scrisori de mulțumită și recunoștință dovedesc, că Ciorba Castilio (Castilio fenyő szörp) de fag a lui Kun István e pe cale bună, nimicind rând pe rând în multe cazuri. Se poate comandă la Kun István, apotecar, în Hajduszovát.

— **Nu mai e păr cărunț** — »Regulatorul de păr« a lui Fr. Radda dă părului cărunț de pe cap și barbă culoarea naturală: blondă, brunetă, brunetă închis sau neagră. Este un preparat foarte sigur și nestrăicios, care nu vopsește nici pielea, nici albiturile.

Folosirea acestui neasemănat preparat e nu se poate mai simplă: cu pieptenul muiat în fluidul acesta nestrăicios se va atinge zilnic ca și cu un oleu perii pe cap și aceasta se va continua până când părul va căștiga culoarea naturală. Acest »Regulator de păr« este a nu se confunda cu alta preparate pentru păr de felul acesta. E de 25 de ani în circulație. Nenumărate recunoștințe, dovedese succesul splendid obținut. Prețul: 1 sticlă: 2 cor. O sticlă de probă: 1 cor. Se vinde la: *Friedrich Radda*, apotecar în Páncsova. Magazin la: Iozef v. Török, în Budapesta. Király-utca.

Felurimi.

Lungimea rețelelor de drum de fer.

Întreaga rețea de drum de fer din toată lumea se întinde pe o lungime de 905.695 klm., iar cheltuielile făcute cu construcțiunea au fost evaluate la cifra de 228 miliarde lei.

America este continentul care ocupă rangul 1 cu o lungime de 460.156 klm. din cari Statele-Unite cu Alaska posedă 351.503 klm.

Vine apoi Europa cu 309.393 klm. adică cu 52.992 klm. mai puțin decât America. Asia cu toată suprafața sa întinsă nu posedă decât 81.421 klm., de căi ferate. Australia de abia 28.069. Africa 26.616.

Dintre țări, după Statele-Unite vine Germania cu 56.477 klm. Rusia de Europa are 54.974 klm. Franța are 46.466. Indiile engleze occidentale 45.045. Austro-Ungaria 39.018. Anglia cu Irlanda 36.477. Canada 33.147, Brasilia 16.805. Italia 14.430 klm. Suedia 12.684 klm. România 8178 kilometri.

Celelalte state la un loc nu posedă 10.000 kilometri.

În ceea ce privește construcțiunea de noi linii proporția începe să scadă din an în an. Astfel în 1905 de abia s'au construit 20.156 klm. adică cu 5000 kilometri mai puțin decât în anul trecut.

Alături Statele-Unite, cât și Rusia au încetat aproape construcțiunea de noi linii. Din contră, țările mai noi ca dezvoltare economică, cum este China, Japonia, Coreea și Indiile occidentale construiesc mereu.

La noi nici o construcție mai nouă de linii ferate, cu toate că interesele economice ar dicta în multe puncte.

Concert, petreceri.

Tinerimea română din Sân-Miclăușul-mare și jur invită la serata muzicală-literară împreună cu joc ce o va aranja cu ocaziunea adunării cercuale a »Astrei« în Sân-Miclăușul-mare la 22 Iulie (4 Aug.) 1907 în sala mare a hotelului Czenczinger. Comitetul aranțor. Începutul la 8 și jum. ore seara. Venitul curat e destinat despărțământului Sân-Miclăușul-mare al »Astrei«. Suprasolviri se primesc cu mulțumită și se vor cuita pe cale ziaristică.

»Concordia«, reuniunea gr. cat. de cântări din Oravița-română invită la producțiunea, ce o va aranja Vineri la 2 August st. n. 1907 (sf. Profet Ilie) în grădina »Coroana ungară« din Oravița-montană, sub conducerea dlui Ioan Bogdan, inv. După producțiune urmează joc. Începutul la 8 și jum. ore seara.

Tinerimea română din Murăș-Gheja și jur invită la petrecerea de vară ce o va aranja Duminecă în 11 August st. n. 1907 în școala gr. cat. din loc. Începutul la 7 și jum. seara. Venitul curat este destinat în favorul școlii gr. cat. din loc. Ofertele marinimoase se primesc cu mulțumită și se vor cuită pe cale ziaristică. (Adresa: Ioan Deac, preot, Marosgezse p. u. Marosludas).

»Reuniunea de cetire și cântări din Oravița-română« invită respectuos la sărbările sfințirii steagului Duminecă în 11 August 1907 st. n. cu binevoitorul concurs al reuniunilor: 1. Reuniunea română de cântări și muzică din Lugoj. 2. Corul bisericesc din Deliblat. 3. Corul vocal bisericesc din Petrovaselo. 4. Reuniunea de cetire și cântări din Sasca-montană. 5. Reuniunea de cetire și cântări din Mărcina. 6. Reuniunea de cetire și cântări din Iertof. 7. Reuniunea rom. de cetire și muzică »Armonia« din Ticvaniul-mare. 8. »Concordia« reuniune de cântări din Oravița-română. 9. Reuniunea de cântări din Broșteni. 10. Corul vocal bisericesc din Răcășdie. 11. Reuniunea de cetire și cântări din Ciclova-montană. În numele reuniunii noastre de cetire și cântări: Gheorghe Neda, președinte. Carol Lazăr, secretar.

Redactor responsabil Ioan N. Iova.

Editor-proprietar George Nichiu.

Loc deschis.

Mai fac și matrață de sârmă de oțel. Corespondență în limba maghiară, engleză, franceză și germană.

3690/1907 tkv.

Arverési hirdetmény-kivonat.

A borosjenői kir. járásbíróság mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Grada Pável ternovai lakosnak, Farkas Dotyicza Kocsuba Gavriláné végrehajtást szenvedő elleni 213 kor. 10 fil. tőke jár. iránti végrehajtási ügyében az árverést elrendelte, minek folytán az aradi kir. tsvzék és a kjenői kir. jbiróság területén fekvő és a ternovai 322. sz. tjkben A-I. 1-7. sor (922-924) 1392., 1523., 3185., 2526. (2835-2836), 3274 hrzi sz. a. foglalt ingatlanoknak Farkas Dotyicza Kocsuba Gavrilánéét illető 5/16-od része 628 korona kikiáltási árban

1907. évi augusztus 27. napjának d. e. 10 órájkor

Ternova községhezánál megtartandó nyilvános árverésen a következő feltételek alatt fog eladatni:

1. Ha a kikiáltási áron felül ígéret nem fog tétetni, az elárverezendő ingatlan a kikiáltási áron alul is el fog adatni.

2. Árverelni kívánók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 68 kor. 20 fil.-t készpénzben, vagy az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. LX. tcz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

3. Vevő köteles a vételért három egyenlő részletben, és pedig az elsőt az árverés jogerőre emelkedésétől számított 15 nap, a másodikat ugyanazon naptól számított 30 nap, s a harmadikat ugyanazon naptól számított 45 nap alatt, minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számított 5% kamatokkal együtt szabályszerű letéti kérvény kapcsában az 1881. évi decz. 6-án 39425. I. M. sz. a. kelt rendeletben előirt módon a butyini kir. adóhivatalnál mint bírói letétpénztárnál befizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámítani.

Az árverési feltételek többi pontjai a hivatalos órák alatt ezen kir. jbiróság tkvi hatóságánál és Ternova, Agris és Kurtakér községek előjáróságainál megtekinthetők.

Borosjenő, 1907 június 8-án.

Székely s. k.,
kir. albi ó.

La Administrația noastră se află următoarele cărți de vânzare:

„La Roma“ de Kussu Șiriana	Cor. 2.—	plus 10 fil. port.
„Povestiri și schițe“ de S. Secula	1.—	5 „ „
„Nuvele“ de Emil Zola	Cor. 0.40	5 „ „
„Școlarul declamator“	„ 0.50	5 „ „
„Stropi de roauă“	„ 1.—	10 „ „
„Aur“ Const. Hodoș	„ 1.50	10 „ „
„Telegrama“ farză în 3 acte	„ 0.30	3 „ „
„Amicul Poporului“ T. Vuiculescu	1.—	10 „ „

„Laboratoire Cosmétique Matild“

Contra catharelor cele mai învechite a le

ofticeii,

mai folositor e decât ori și se altele sirupul de brad Castillio. Alină tusa, încetează asudările de peste noapte, patentează apetitul bolnavului, încetează scuiparea de sânge. Prețul unei sticle 2 cor. 40 fil. In casuri de tot grave și pilulile „Guajacolin“ o cutie 4 cor.

47 Kigr. cântărea
di Dr. Gera Attila din Voloșánka, care din tuberculoasă s'a vindecat prin sirupul de brad Castillio și de sirupul Hypophosphat

s'a Ingrășat de 120 Kigr.

Pentru anemici, femei în galbina re, pe cari li doare foarte mult mijlocul spatelor, căror le slăbesc puterile la un lucru bagatel, pe cari consecvent li doare capul, slabilor cari doresc că se ingrașe și întărească, cel mai bun medicament e „SYR HYPOPHOSPH. Co KUN“, recomandat de mai mulți medici. O sticlă 2 cor. 40 fil.

Epistole de recunoștință în schimbul timbrelor de trimetere pot da ori și cui. Iată câteva:

On. Dni Kun István, farmacist în Hajduszovát. Vă rog a mi mai trimite o sticlă sirup de brad. Cu efectul celei lalte sunt deplin mulțumit. Cu stimă Nicolau Bogdan, paroch, Miclău-Lazur, u p. Drág-Cséke.

On. Dle! Lucrurilor publicate în ziar nu le-am dat crezământ până acum, dar de când am comandat dela Dta siripul Hypophosphat, recunosc că și în cenușă se găsește mărgăritar. Ori și cui pot recomanda cu conștiința liniștită medicamentele Dvoastre. — Dzeu să te trăiască, ca să poți lucra pentru binele omenimei etc. Alexandru Gera, preot gr.-or., conducătorul domeniului episc. Beiaș.

Fără mercuriu și plumb! Nesticăcios!

Doamnelor!

Dacă doriți o față curată, frumoasă și rumea să-ți delături pistrui, petele de ficat, so întrebuințați

CREMA-ALIFIA-**MATILD** 1 cor. 60 f.
SAPUNUL 80 fileri.
PUDRA **MATILD** 1 cor. 60 f.

Dacă nu folosește, prețul se retrimite!

Nu mai mor porcii!

Pravul de porci (scris în lege și sprijinit de stat) este o invenție epocală pentru economii. Cine o întrebuințează după îndrumările prescise: porcul scapă și de boala cea mai primejdioasă și că cele scrisă nu formează reclamă, mă îndătoresc se dau prețul pentru fiecare porc mort, dacă întrebuințând acest prav, porcul totuși o murit. — O cutie 2 coroane.

Se capătă

la farmacistul KUN ISTVÁN

laboratoriu de medicamente cosmetice

„Laboratoire cosmétique MATILDE“ (intemeiat după modelul celui din Paris la 1895 în Budapesta) HAJDUSZOVÁT 3a (langă Debreczen).

Corespondență din România se face în limba franceză sau germană.

Tejnor János

Timișoara-Fabric, str. Andrassy 18.

P. T.

După 25 ani de activitate la firma Karl Koch, îmi permit a aduce la cunoștință, cumcă m'am stabilit însumi sub firma susnumită.

Recomand numai fabricate de clasa primă ca: cuțite de buzunar, briciuri de ras, foarfeci de oțel, instrumente chirurgice, tacâmuri, unelte de grădină, bantage; legături la curarea morburilor se efectuește prin oameni experți. Ciorapi de gumi, specialist pentru mâni artistice, picioare și alte aparate ortopedice, preservative, ascuțiri, reparaturi, nichelări se efectuează garanție de oameni experți.

TEJNOR JÁNOS,
instrumentar chirurgical,
cuțitar și convacar absolvent.

La administrația „Tribunei“ să află de vânzare următoarele cărți:

Chendi: „Zece ani de mișcare lit.“	Cor. 1.—
Slavici: „Vatra părăsită“	„ 1.50
Dr. Szabó: „Drepturile și datorințele“	„ 5.20
N. Iorga: „Călătorii în Rusia“	„ —40
Ardeleanu: „Buchetul meu“	„ 1.—
ditto „Lupta pentru drept“	„ 2.—
ditto „Judecătorii cu jurații“	„ —80
Almanahul „Petru Maior“	Cor. 4.—
Manegutiu: „Reunirea Românilor“	„ 4.—
Popescu: „Petru Cazacu“	„ 1.60
Păcățianu: „Principiile politice“	„ 2.—
ditto „Libertatea“	„ 2.—
Chendi: „Ioan Botezătorial“	„ 1.—
Puşcariu: „Juvenilia“	„ 1.60
Canțan: „Pozzii“	„ 1.—
„Monografia Brașovului“	„ 4.—
Ziana: „Potpourri“	„ 1.—
„Musa someșană“	Cor.—30
Lăpădat: „Conferințe“	„ —20
„Școlarul Declamator“	„ —50
„Biblioteca Noastră“ nr. 3-4, 5, 7, 8-9, 10, 11-12, 13, 14, 15-17 nrul	„ —28
Bibl. „Bunul Econom“ Nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7	nrul „ —30

La fiecare carte să se adauge 10 fil. porto.

Fabrica de metale a lui

Dénes Béla

Oradea-mare (Nagyvárad)

Fabrica: Kossuth Cajis u. 2. — Depozitul fabricii: Nagyvárad, Bémer-tér. În Budapesta Király u. 13.

Cadouri de nuntă și de ocazie se se află exclusiv numai în depozitul de fabrică din Bémer-tér.

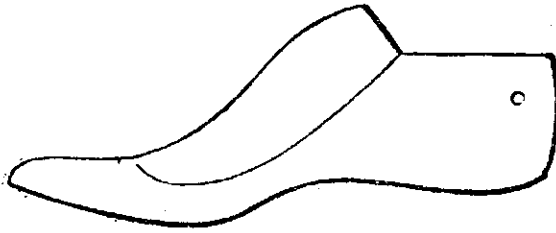
FONDAT IN ANUL 1890.

Prima și cea mai mare fondare industrială de calapoade (capță) pe Alföld a lui

Pless Sándor

fabrică de calapoade

Szeged, Brusseli-körút nr. 30.

premiat în 1901 la Măcău cu marele premiu și diplomă, Zenta în 1903 cu diplomă de onoare și medalie de aur, la Pancsova în 1905 cu diploma și medalia de aur.

Face și ține în magazie lot felul de calapoade moderne,

din cel mai uscat lemn.

COMANDE din provincie se efectuează repede și prompt, pe lângă cele mai moderate prețuri. — — — LISTA cu prețuri se trimite gratis și franco.

Am onorul a aduce la cunoștința mult onoratului public că am deschis în *Lugoj, strada Bonnaz* (Palatul com. bis. ev. ref.)

prăvălie cu obiecte de aur și argint, de juvaericele și ceasornice.

O praxă de 35 ani în orașele cele mai mari din țară și străinătate mă pune în plăcuta poziție de a putea satisface și cele mai mari preteziuni.

Nizuința mea principală va fi totdeauna îndreptată într'acolo, ca prin livrare

de mărfuri numai de prima clasă

prin lucrare precisă și bună, pe lângă prețuri moderate

să-mi câștig și asigură încrederea onorațiilor mei mușterii.

Voiu pune deosebit pond pe fabricarea de juvaericele, precum și pe

reparatura conștientioasă perfectă a ciasonnicelor

conducând însumi toate lucrările și ori-ce reparatură, fie cât de mică, va fi executată cu cea mai mare punctualitate și conștientiozitate. Vă rog să vă convingeți prin o comandă de probă despre calitatea bună a articolelor mei precum și despre lucrarea conștientioasă și precisă a reparaturilor ce mi-se vor încredința.

Recomandându-mă bunăvoinței mult onor. public,

semnez cu deosebită stimă:

Eduard Neumann,
ciasonnicar și juvelier.

TELEFON Nr. 87.

Schaefer Richard Géza

lăcătuș de edificii, canale și apaducte

Arad, Strada Batthyányi Nro. 17.

Pregătește din fier bine bătut: grilage la fluviu,
— — trepte, balcoane, și pentru bănci. — —

Primește spre efectuare ori-ce forme de fer, acoperișuri și rame de ferestri, întărind prin fer ferestri și uși. Construcție de apaducte, eșitoare fără miros, pisoare, lavortoare, scâlzi în orice formă și mărime. Aduce și face fântâni cu tragero spre orice scop. Atelier expert. Mare magazin de — — — tuburi de piatră smălțuită. — — —

TELEFON Nr. 87.

In atențiunea celor cari zidesc!

Aduc la cunoștința celor interesați, că în ferma mea de zidit din Radnai-ut 22 (telefon 393) și în cancelaria mea de arhitectură (telefon și pentru comitat 264) se pot procura și căpăta

ȚIGLE (cărămizi)

calitatea cea mai bună arse în cuptorul meu de curând zidit, tot așa **treiste** pentru tovane în ori ce calitate. Primesc zidiri de ori ce soi, — planuri și eșecutarea lor pe lângă prețurile cele mai moderate. Schițe fac gratuit.

Cu stimă;

Probszt Mihály

zidar și fabricant de țigle. Arad, Str. Ferdinand Nr. 1-a.

Cine are năsip sau petriș se schimbă în „Bae de aur“

dacă se ocupă cu prepararea petrilor în mod artificial.

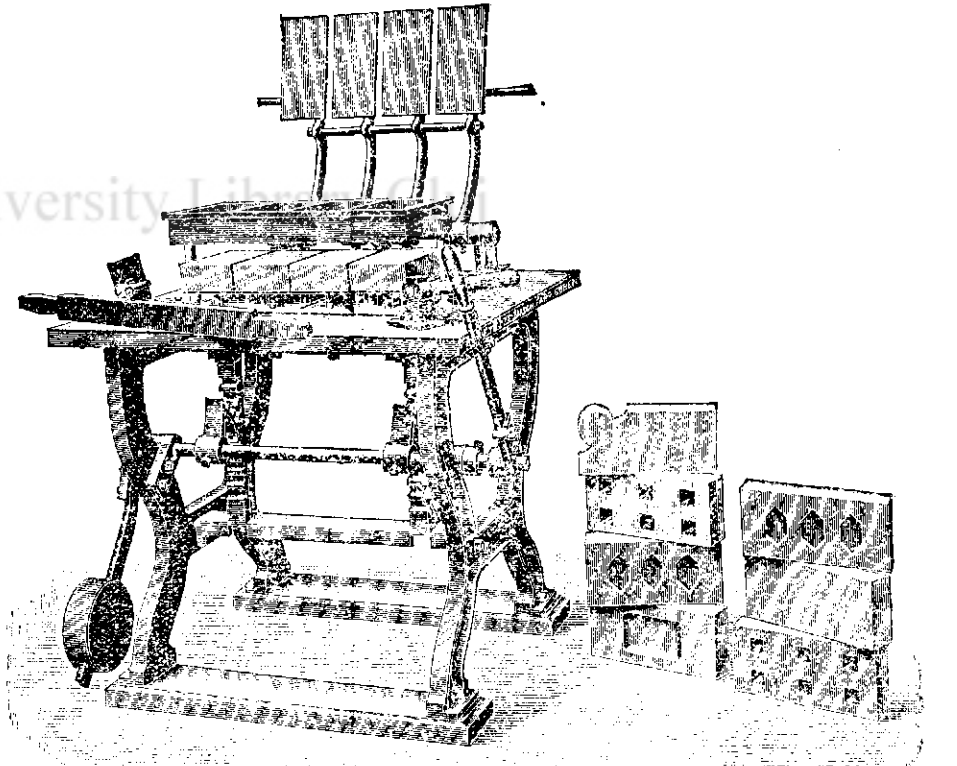
Se pot prepara cu mici cheltuieli:

Cărămizi de părete din cement prepararea à 1000 de bucăți . . . 18 C.
Țigle de cement pentru acoperiș prepararea à 1000 bucăți . . . 40 C.
Plăci de cement prepararea à 1000 bucăți 50 C.
Burloane de cement pentru scocuri, inele de cement pentru fântâni ș.

Mașinăriile necesare pentru fabricarea celor de sus le livrează ERNST TIETZE fabrică de mașinării livrate medailate în mai multe rânduri și turnătorie de fer GUBEN N. L. Germania.

Reprezentat de către:

BUSCHITZ MOR în KOMÁROM.

CATALOG ILLUSTRAT ȘI PROIECT DE BUGET gratuit trimite reprezentantul fabricii Büschitz Mór, Komárom, către care trebuie adresate și scrisorile.

Slănină maghiară de prima calitate afumată, sărată, grosă și albă ca zăpada. Se manipulează curat, igienic. Greutatea unei părți e dela 35 până la 70 Kilograme. E foarte bună pentru servitorime de țară, muncitori, secerători și la tot felul de lucrători. Prețurile sunt foarte moderate. — Afară de aceasta:

Cărbuni pentru treerat, oleiu și unsoare de mașină.

Cânepă de prima calitate și sacuri și pânze foarte bune.

Oleiu de trăsuri.

Gunoiu artificial pentru îngunoirea terenului de toamnă.

Materie de zidire.

Sare, sare de vite în presă și formă de praf.

Toate acestea sunt spre cumpărare la

Aradvármegyei Gazdasági Egyesület Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet — în Arad.

Și membrii cari nu iau parte din reuniune, vor fi serviți în modul cel mai bun pe lângă prețurile cele mai moderate.